

MARTIN HEIDEGGER DÜŞÜNCESİNDE
ÖLÜM FENOMENİ

Fadime Rukiye BAYINDIR

Eskiyeni Yayınları: 192

MARTIN HEIDEGGER DÜŞÜNÇESİNDE
ÖLÜM FENOMENİ

Fadime Rukiye BAYINDIR

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt
NY MATBAACILIK YAYINCILIK
KAĞITÇILIK TİC. VE SAN. LTD. ŞTİ.
Ostim OSM Mh. 1250 Cd. No: 24 Yenimahalle/ANKARA
Tel: (0533) 591 86 17 • (Sertifika No: 50732)

1. Baskı: Ekim 2023

ISBN: 978-625-6781-04-7

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mahallesi Boyacılar Sokak No: 14/1
Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel (0312) 310 08 60
Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

MARTIN HEIDEGGER DÜŞÜNCESİNDE
ÖLÜM FENOMENİ

Fadime Rukiye BAYINDIR

Ankara 2023

Fadime Rukiye BAYINDIR

Yozgat'ın Akdağmadeni ilçesinde doğdu. Yozgat Anadolu Lisesi'ni bitirdikten sonra Çankırı Karatekin Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Felsefe bölümünden 2014 tarihinde mezun oldu. 2014 yılında Cumhuriyet Üniversitesi Felsefe ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalı, Din Felsefesi Bilim Dalı'nda yüksek lisans eğitimini tamamladı. 2023 yılında Ondokuz Mayıs Üniversitesi Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı, Din Felsefesi Bilim Dalı'nda doktora eğitimini tamamladı.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ VE TEŞEKKÜR	7
1. GİRİŞ	11
1.1 Martin Heidegger'in Entelektüel Biyografisi ve Eserlerine Kısa Bir Bakış	11
1.2. Konunun Amacı ve Kavramsal Yapısı	22
1.3. Araştırmanın Sınırlıkları ve Metodu	30
2. VARLIK VE DASEIN	35
2.1. Varlık Sorunsalı	35
2.2. Dasein'in Var Olma Israrı	60
2.3. Hergünlük ve Düşmüşlük	88
3. DASEIN VE ÖLÜM	117
3.1. Ölümü Anlama Çabası ve Ölüme Yazgılılık	117
3.2. Ölümle Yüzleşme ve Zamansallık	155
3.3. Varoluş Sorunu ve Ölüm Eleştirisi	194
4. SONUÇ	229
KAYNAKÇA	235

ÖN SÖZ VE TEŞEKKÜR

Martin Heidegger, kuşkusuz düşünce tarihinin son dönemlerinde görüş ve düşünceleriyle adından sıkça söz ettiren bir düşünürdür. Heidegger'in temel sorunu varlık ile var olan arasındaki ilişki üzerine yoğunlaşmaktır. Felsefeye yeni bir soruyla başlangıç yapacak olan Heidegger, felsefesini varlığa ilişkin soru ya da varlığın anlamına ilişkin soru çerçevesinde oluşturmaktadır. Varlığın anlamını sorgulayabilecek tek varlığın da Dasein olduğunu ifade ederek, ölüm fenomeniyle Dasein'in hergünkü yaşam durumunu ele alır ve bu şekilde varlığı anlamaya çalışır. Biz de varoluşu belirleyen ve yaşama anlam veren bir olanak olarak çalışmamızda ölüm fenomenini konumlandırarak, otantik bir yaşamın çözümü için arayışa koyulduk. Bu bağlamda "Martin Heidegger Düşüncesinde Ölüm Fenomeni" adlı çalışmamız bir giriş iki ana bölümden oluşmaktadır. Girişte Heidegger'in öncelikle entelektüel biyografisine ve eserlerine yer vererek onun felsefi serüvenine giriş yaptık. Heidegger'in düşünce tarihindeki yeri ve katkısını ortaya koyabilmek adına Türkçe'ye çevirisi yapılmış eserlerinin kısa bir özetini sunduk. Bu kısa girişten sonra konunun amacını ve kavramsal yapısını derin bir incelemeye tabi tutarak, Heidegger'in dilinden doğan zorlukları aşmaya ve düşüncelerini açıklamaya çalıştık. Bu bakımdan araştırmanın sınırlarını belirleyerek, literatürde Heidegger üzerine yapılmış olan çalışmalardan faydalanmaya ve ölüm ile ilgili genel metinlere değinmeye özen gösterdik. Ardından din felsefesi sahasında

kullanılan yöntemlere başvurup, birtakım metotları kendimize yol haritası olarak belirledik. Çalışmamızda kullandığımız yöntemleri belirlerken Heidegger'in düşünce çizgisini takip ederek o doğrultuda hareket etmeye özen gösterdik.

Çalışmamızın İkinci Bölümünü oluşturan Varlık ve Dasein başlığı altında Heidegger'in kendini adanmış olduğu varlık sorunsalını gündeme getirdik ve varlık üzerine uzun bir araştırmaya koyulduk. Çünkü Heidegger felsefesinde ölüm düşüncesi söz konusu edildiğinde yapılması gereken onun varlık ile ilgili temel birikimini ortaya koymak olmalıdır. Heidegger ölüme uzanan yolculukta var olanların ne anlama geldiğini ve varlığın tam olarak ölüm ile anlaşılabilme olanağından hareket etmektedir. Dolayısıyla biz de var olanların ne anlama geldiğini sorgulayarak, varlık uğruna yapılan savaşları felsefe tarihinden hareketle değerlendirmeye çalıştık. Ardından varlığın ne anlama geldiğini sorgulayabilecek tek var olan Dasein'ı belirleyip, onun analizini sunduk. Bu analizde Heidegger'in Dasein'a yüklediği misyonu dikkate alarak, onun günlük eylemlerinden, ruh hallerinden ve başkalarıyla olan birlikteliğinden hareket edip Dasein'ın belirli bir tasnifini sunduk. Dolayısıyla ikinci bölümümüz yaşadığı her günü ölüme doğru ilerleyen bir var olanın temel yapısını ve kendi olma çabasını anlatmaya çalışan bir çalışmayı kapsamaktadır.

Üçüncü Bölümümüzü oluşturan Dasein ve Ölüm başlığı altında ise, Dasein'ın hergünlüğünde bir düşmüşlüğü ve yabancılaşmanın içerisine girdiğini, buradan da varoluşu gereği sahil varlığına geçmesi gerektiğini vurguladık. Heidegger için bu sahil varlığa geçiş sadece ölüm ile gerçekleşebileceğinden ötürü ölüm üzerinde onu anlamaya ve açıklamaya yönelik derin girişimlerimiz oldu. Ölümü yaşamın bir fenomeni olarak görüp anlamak için sonlu ve sınırlı bir var olandan hareket ederek Dasein'ın tamlığa nasıl kavuşabileceğine değindik. Son aşamada ise Dasein'ı zaman fenomeni üzerinden ele alıp, onun eksiksiz

bir varlığını sunmak adına zamansallık fenomenine başvurduk ve ölüm ile zaman arasındaki ilişkiyi inceledik. Ölüm ile zaman arasındaki ilişkiyi açıklayabilmek için de Heidegger'in zaman hakkındaki görüşlerini ve kendinden önceki zaman algılarını hangi ölçekte değerlendirdiğini sunarak, zamanın onun için ne anlama geldiğini ifade ettik. Bunu yaparken de ölüm ile zaman arasındaki ilişkiyi göz önünde tutarak, ölümün yaşama nasıl şekil verdiğini ve insan varoluşunu ne ölçüde etkilediğini açıklayabilmek adına Sartre'ın ölüm ile ilgili görüşlerine yer verip, bir karşılaştırma yapmaya çalıştık. Sonuç olarak çalışmamızda temel amacımız Heidegger felsefesinden hareketle insanın ölüm aracılığıyla kendini dünya içinde nasıl konumlandıracağına dair yaklaşımı incelemek ve ölümün yaşamı anlamlandırmada üstlendiği rolü tespit etmek olmuştur.

Araştırmamız boyunca görüş ve fikirleriyle yol gösteren Sayın Hocalarımız Prof. Dr. Cafer Sadık Yaran ve Prof. Dr. Fethi Kerim Kazanç'a, çalışma süresince geçirmiş olduğum tüm zaman dilimlerinde her fırsatta yardım ve desteğini esirgemeyen bilgisinden ve tecrübesinden yararlandığım kıymetli danışmanım Prof. Dr. Metin Yasa'ya teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca çalışmada yer alan Almanca eserlerin çevirisini yapan Hüseyin Bayındır'a ve beni destekleyen aileme teşekkür ederim.

SİMGELER VE KISALTMALAR

Bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
Çev.	: Çeviren
Dan.	: Danca
Ed.	: Editör
Karş.	: Karşılaştırınız
No	: Numara
S.	: Sayı
s.	: Sayfa
ss.	: Sayfalar arası
Vol.	: Volume